

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Právní následky zmaření provedení díla objednatel

Vedle řádného dokončení a předání (tj. provedení) díla objednateli, za nějž náleží zhotoviteli právo na zaplacení ceny díla, upravuje zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OZ“) také situace, kdy zhotovitel dostane za svou činnost od objednatele zapláceno, ačkoli dílo řádně nedokončil nebo nepředal, neboť mu v tom bylo objednatel zabráněno.

Kupříkladu když objednatel nechce nechat zhotovitele dokončit dílo, nebo když objednatel neposkytne zhotoviteli potřebnou součinnost, popř. když objednatel trvá na nevhodném materiálu či příkazu apod. Ve všech zmiňovaných případech dochází k tzv. „zmaření provedení díla z důvodu na straně objednatele“, pro nějž je charakteristické, že je „zhotovitel schopen, ochoten a připraven dílo provést a předat, avšak nemá možnost tak učinit, neboť jsou zde takové překážky na straně objednatele, které toto vylučují“ (viz Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část. Komentář. S. 1096. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014). Cílem předkládaného textu je přehledně shrnout právní následky zmaření provedení díla objednatel.

Z dotčené právní úpravy je patrný její účel, který spočívá v přenesení odpovědnosti a negativních důsledků za zmaření provedení díla na druhou stranu závazkového vztahu, tedy na stranu objednatele, jenž toto zmaření způsobil. Došlo-li k diskutované skutečnosti, má zhotovitel v první řadě nárok na limitovanou cenu díla dle ust. § 2613 OZ: *„zmaří-li objednatel provedení díla z důvodu, za nějž odpovídá, náleží zhotoviteli cena za dílo snížená o to, co zhotovitel neprovedením díla ušetřil.“* Citované ustanovení představuje speciální právní úpravu vůči obecné právní úpravě nároků z bezdůvodného obohacení. Aplikací ust. 2613 OZ zaniká povinnost zhotovitele dílo řádně dokončit a předat (tj. provést), samotná smlouva o dílo však jeho aplikací nezaniká. Gramatickým výkladem můžeme dále dovodit, že je objednatel za dané situace povinen uhradit zhotoviteli smluvně ujednanou cenu díla (paktiže tato nebyla sjednána, nebo nebyl smluvně sjednán způsob jejího určení, nebo nebyla určena cena odhadem, platí cena obvyklá dle ust. § 2586 odst. 2 OZ), vyjma toho, co zhotovitel ušetřil jako např. materiál, mzdy či pronájem strojů. Jinými slovy, zhotovitel má za dané situace subjektivní právo požadovat tu část smlouvené odměny, která připadá na práce již vykonané, nikoliv však na ušlý zisk za to, co úmyslně zhotovitel zameškal vydělat (jak bylo dříve upraveno v ust. § 641 odst. 1 již neúčinného zákona č. [40/1964](#) Sb., občanského zákoníku, jehož zněním je stávající úprava inspirována). Důvodem pro limitaci ceny díla je zřejmě snaha zákonodárce zamezit vzniku bezdůvodného obohacení, ke kterému by jinak docházelo v situacích, kdy zhotovitel započne svou činností tvořit dílo, ale v průběhu tvoření dojde ke zmaření provedení díla v důsledku např. neposkytnutí potřebné součinnosti objednatel, načež zhotovitel následně využije svého práva odstoupit od smlouvy za podmínek uvedených v ust. § 2591 OZ. Zhotovitel tudíž započaté dílo řádně nedokončí, čímž ušetří na nákladech určených k provedení díla (čase, materiálu, práci zaměstnanců apod.). Bylo by proto z logiky věci nespravedlivé, aby zhotovitel obdržel od objednatele plnou cenu díla a k tomu ještě ušetřil na svých nákladech určených k provedení díla.

V úvodu tohoto článku jsou demonstrativně zmíněny příklady zmaření provedení díla objednatel, jež mají svou explicitní úpravu v zákoně, konkrétně v ust. § 2591 a § 2594 ve spoj. s § 2595 OZ,

jejichž společným právním následkem je subjektivní právo zhotovitele, za zákonem stanovených podmínek, odstoupit od smlouvy o dílo.

Podle ust. § 2591 OZ platí, že *„je-li k provedení díla nutná součinnost objednatele, určí mu zhotovitel přiměřenou lhůtu k jejímu poskytnutí. Uplyne-li lhůta marně, má zhotovitel právo podle své volby si buď zajistit náhradní plnění na účet objednatele, anebo, upozornil-li na to objednatele, odstoupit od smlouvy.“* Nutnou součinností se přitom rozumí veškeré úkony objednatele nezbytné k provedení daného díla. Může se jednat např. o dodání materiálu, předložení díla k opravě apod. Vždy bude záležet na konkrétním případě. Rozsah nutné součinnosti se bude odvíjet od složitosti díla a rozsahu prací, které na daném díle provádí zhotovitel. Citované ustanovení přehledně shrnuje jednak podmínky součinnosti objednatele při provádění díla, jednak právní následky jejího neposkytnutí. Jaký nepříznivý následek bude zhotovitel uplatňovat po objednateli po marném uplynutí lhůty, závisí na volbě zhotovitele. Ten se může rozhodnout buď zajistit náhradní plnění na účet objednatele (typicky zajistit náhradní plnění prostřednictvím třetí osoby na vrub objednatele), kdy tento postup bude zhotoviteli zakládat regresní nárok vůči objednateli na náhradu nákladů, které vynaložil na zajištění náhradního plnění, nebo se zhotovitel může rozhodnout (upozornil-li na to objednatele) odstoupit od smlouvy o dílo. Odstoupením od smlouvy se, dle ust. § 2004 odst. 1 OZ, zrušuje závazek od počátku a zanikají v rozsahu jeho účinků subjektivní práva a povinnosti smluvních stran, nikoliv však dotčená práva třetích osob nabytá v dobré víře. Jestliže však zhotovitel od smlouvy o dílo neodstoupí, je povinen dílo provést.

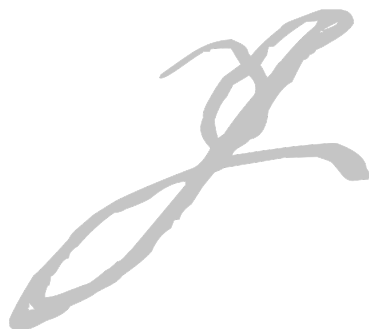
Dalším zákonem upraveným příkladem zmaření provedení díla objednatelem je zmaření z důvodu nevhodné povahy příkazu (či věci předané) zhotoviteli. Z důvodové zprávy OZ mj. vyplývá, že zhotovitel není příkazníkem objednatele, tj. nepodléhá zásadně jeho příkazům (neplyne-li to ze zvyklostí, nebo není-li to v určitém rozsahu smluvně ujednáno), neboť zhotovuje dílo na svou odpovědnost. Navzdory tomu je však zhotovitel povinen příkazy (předané věci) objednatele prověřit a také případně upozornit na jejich nevhodnou povahu. Překáží-li nevhodný příkaz (nebo věc) v řádném provedení díla, zhotovitel svou činnost v nezbytném rozsahu přeruší až do změny příkazu (výměny věci), trvá-li však objednatel na provedení díla podle daného příkazu (s použitím předané věci), je zhotovitel oprávněn požadovat, aby tak objednatel učinil v písemné formě. Tento postup má za následek jednak prodloužení stanovené lhůty pro dokončení díla o dobu přerušením vyvolanou, jednak vznik subjektivního práva zhotovitele na úhradu nákladů spojených s tímto přerušením a rovněž ztrátu subjektivního práva objednatele z vady díla vzniklé pro nevhodnost (věci) příkazu (ust. § 2594 OZ). Stran toho má zhotovitel možnost odstoupit od smlouvy o dílo dle ust. § 2595 OZ, ale jen v případech kvalifikovanější formy nevhodnosti povahy příkazu (věci), kdy tato musí být „zřejmá“.

V závěru předkládaného článku si dovoluji upozornit, že z terminologického hlediska je třeba rozlišovat institut „zmaření provedení díla“ od institutu „zmaření díla“ ve smyslu ust. § 2600 až § 2603 OZ. Rozdíl spočívá v tom, že zmařením provedení díla, jak bylo shora avizováno, smlouva o dílo nezaniká, kdežto zmařením díla ano. I přesto se jedná o velmi podobné instituty, neboť v „*obou případech zaniká povinnost zhotovitele dílo dokončit a předat z objektivních důvodů a zákon řeší pouze důsledky pro práva a povinnosti stran podle jednotlivých důvodů, podle nichž ke zmaření provedení díla došlo*“ (viz Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část. Komentář. S. 1096. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2014).

Zmaření provedení díla z důvodu na straně objednatele představuje soubor právně nebo smluvně regulovaných právních jednání, která zakládají, v důsledku porušení povinností objednatele, mj. subjektivní právo zhotovitele odstoupit od smlouvy. OZ tato jednání upravuje demonstrativně v ust. § 2591 a § 2594 ve spoj. s § 2595.

Mgr. Michal Olič,

právník

JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | ATTORNEYS AT LAW

[Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.](#)

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Smluvní autonomie vs. ochrana slabší strany v moderním kontraktačním právu](#)
- [Reklamace vad stavby](#)
- [Konec „severních ateliérů“? Nový stavební zákon otevírá dveře k rekolaudaci ubytovacích jednotek na plnohodnotné byty](#)
- [Oceňování nemovitosti a přiměřená náhrada při zrušení spoluvlastnictví](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 33.: Prevence střetu zájmů \(jednatel x společnost\)](#)
- [Úročení jistoty \(kauce\), kterou skládá podnájemce nájemci - II. díl](#)
- [Když obecní pozemky již nemusí být obecní - institut mimořádného vydržení v obecním právu](#)
- [Střet zájmů členů volených orgánů obchodních korporací: pravidla, proces a následky](#)

- [Dvě kiwi denně: EU schválila první zdravotní tvrzení pro čerstvé ovoce](#)
- [Nová „tlačítková“ povinnost pro e-shopy](#)
- [Digital Omnibus: Revoluce v datech, nebo jen nová zátěž pro podnikatele?](#)